

Infrastrukturdepartementet

103 33 Stockholm

Vem kan man lita på? Enkel och ändamålsenlig användning av betrodda tjänster i den offentliga förvaltningen - SOU 2021:9

(Infrastrukturdepartementets diarienummer I2021/00503)

Sammanfattning

Försäkringskassan tillstyrker utredningens förslag.

Försäkringskassan anser att det är önskvärt med en förteckning över både avancerade och kvalificerade tillhandahållare av betrodda tjänster samt att ett kvalitetsmärke för betrodda tjänster skulle öka tilliten och förtroendet för den offentliga förvaltningen.

Trots att betrodda tjänster innebär stora fördelar för verksamheten delar Försäkringskassan utredningens slutsats att det inte finns ett isolerat värde i en ökad användning av betrodda tjänster samt att behovet ska styra valet av avancerade eller kvalificerade certifikat.

Utöver vad utredningen konstaterar är ett ytterligare hinder för digitaliseringen av offentlig sektor att det krävs privata e-legitimationer för att komma åt webbtjänster i tjänsteutövningen. Försäkringskassan anser att arbetsgivare i offentlig förvaltning ska förse sina anställda med e-legitimationer om de har behov av att använda e-legitimationer inom ramen för sin tjänsteutövning.

Försäkringskassan anser att det är svårt att överblicka Myndigheten för digital förvaltnings och Post- och telestyrelsens respektive ansvarsområden när det gäller betrodda tjänster. Det hade varit önskvärt om den nationella infrastrukturen hade ett tydligare sammanhang.

I likhet med vad som föreslås av utredningen anser Försäkringskassan att avgifter inte ska tas ut för enskildas validering av elektroniska underskrifter respektive stämplars som skapats av offentliga aktörer. I syfte att uppmuntra användningen av tjänsten inom den offentliga förvaltningen bör detsamma, även på sikt, gälla för offentliga aktörer.

Avsnitt 6

Utredningen konstaterar att ett hinder för digitaliseringen av offentlig sektor är avsaknaden av standardiserade e-legitimationer för användning vid tjänsteutövning. Ett ytterligare hinder för digitaliseringen av offentlig sektor är att det krävs privata e-legitimationer för att komma åt webbtjänster i sin tjänsteutövning.

Försäkringskassan anser att arbetsgivare i offentlig förvaltning ska förse sina anställda med e-legitimationer om de har behov av att använda e-legitimationer inom ramen för sin tjänsteutövning. En anställd ska inte behöva nyttja sin privata e-legitimation i tjänsten. Detta är viktigt särskilt om en tjänsteman avslutar sin anställning, eftersom arbetsgivaren inte kan spärra en privat e-legitimation. Tjänstemannen skulle då fortfarande ha tillgång till tjänster som denne inte ska komma åt.

Eftersom alla webbtjänster i den offentliga förvaltningen som riktar sig till tjänstemän i princip endast accepterar privat e-legitimation, och inte e-tjänstelegitimation, blir detta ett problem. Det finns idag ett antal utfärdare av e-tjänstelegitimationer som är godkända av Myndigheten för digital förvaltning enligt deras tillitsramverk. Möjligheten att nyttja dem finns dock inte i den offentliga förvaltningens webbtjänster.

Det kan konstateras att organisationsöverskridande användning är ett problem och att detta hämmar den digitala utvecklingen. Digitalisering av den offentliga sektorn kräver att offentlig sektor uppdaterar sina webbtjänster och möjliggör att de granskade och godkända utfärdarnas e-tjänstelegitimationer kan nyttjas i dessa e-tjänster. I annat fall kommer genomförandet av en organisationsöverskridande användning av e-tjänstelegitimationer att dröja.

Avsnitt 7

Försäkringskassan delar utredningens bedömning vad gäller utrymmet för nationell reglering av betrodda tjänster.

Avsnitt 8

Försäkringskassan har, ur ett juridiskt perspektiv, inga synpunkter på de tillägg, ändringar och skrivningar som författningsförslaget innebär.

Försäkringskassan konstaterar att Myndigheten för digital förvaltning och Post- och telestyrelsen genom utredningens förslag får ett antal olika uppdrag liksom att de båda myndigheterna har regeringsuppdrag sedan tidigare som på olika sätt rör betrodda tjänster. Det är svårt att överblicka vilken myndighet som ansvarar för vad, liksom ramarna för respektive ansvarsområde. Det hade varit önskvärt om den nationella infrastrukturen hade ett tydligare sammanhang. Om underhåll och förvaltning inte kan ske på ett fullgott sätt finns en risk att viktiga komponenter i infrastrukturen prioriteras på andra komponenters bekostnad.

Avsnitt 8.1

Trots att betrodda tjänster innebär stora fördelar för verksamheten anser Försäkringskassan att det inte finns ett isolerat värde i en ökad användning av sådana. Myndigheten får inte genom krav på autentisering exkludera någon målgrupp. Det är i vissa hänseenden en viktig funktion att kunna kontakta Försäkringskassan anonymt, exempelvis vid misstanke om brott och begäran om allmän handling. I andra sammanhang, som vid samtal inom ramen för ett förmånsärende, kan identifiering genom elektronisk underskrift vara lämpligt.

I samråd med nationella minoriteter har det vidare kommit fram att det finns en låg tilltro till tjänster där individen behöver fylla i formulär eller registrera sig på olika sätt. I en sådan situation kan kundmötet skapa förtroende för en enskild individ.

Myndigheten behöver alltså även fortsatt ha ingångar som är lättillgängliga och inte kräver elektronisk autentisering.

Avsnitt 8.3

Försäkringskassan anser att det är önskvärt med en förteckning över avancerade och kvalificerade tillhandahållare av betrodda tjänster. Det skulle även vara positivt med en förteckning över utfärdare av funktionscertifikat och stämpelcertifikat som en del av de betrodda tjänsterna. Ett kvalitetsmärke för sådana tillhandahållare och tjänster skulle öka tilliten och förtroendet för desamma. Det är lämpligt att det av registret tydligt framgår var utfärdaren finns rent geografiskt.

Avsnitt 8.4.3

Försäkringskassan anser i likhet med vad som föreslås av utredningen att avgifter inte ska tas ut för enskildas validering av elektroniska underskrifter respektive stämplars som skapats av offentliga aktörer. I syfte att uppmuntra användningen av tjänsten inom den offentliga förvaltningen bör detsamma, även på sikt, gälla för offentliga aktörer. För att finansiera underhåll och förvaltning av tjänsten, liksom återkommande säkerhetsgranskningar och penetrationstester, bör medel årligen tillföras Myndigheten för digital förvaltning i detta syfte.

Avsnitt 10.3

Försäkringskassan delar utredningens bedömning att ökad användning av betrodda tjänster kan ha en brottsförebyggande effekt. För detta krävs dock att det finns krav på säkerhetsåtgärder hos offentliga aktörer och att sådana faktiskt tillämpas. På grund av kompetensbrist, men även då området felaktigt betraktas som IT-tungt, är det systematiska arbetet med informationssäkerhet eftersatt inom flertalet offentliga aktörer. Det är av stor vikt att man genom en tvärvetenskaplig ansats ser till att komma till rätta med rådande brister. Konsekvensen blir annars att de brottsförebyggande effekterna uteblir och riskerar att få motsatt verkan.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Nils Öberg i närvaro av IT-chefen Stefan Olowsson, verksamhetsområdeschefen Peter Andrén samt verksamhetsjuristerna Ulrika Hedberg och Martina Palmgren, de senare som föredragande.

Nils Öberg

Ulrika Hedberg

Martina Palmgren